

Др Владимир ЦВЕТАНОВИЋ

СТРАСНО ВЕРОВАЊЕ У ВЕЛИЧАНСТВЕНОСТ (НЕУНИШТИВОСТ) И ТРАЈНОСТ (НЕПОВРЕДИВОСТ) ПОЕТСКОГ БИЋА

Вук Милатовић, ЦРТЕЖИ, Титоград, „Побједа“, 1986.

Свака нова књига поезије је још један песнички излазак у свет многоструких проверавања, доживљавања и процењивања. То је, сигурно, поновни наступ на отвореном подијуму пред читалиштем које неће лако и затворених очију да прими и аплаузом дочека нову њкигу. Посебно ако она није прва и не најављује ново песничко име. Мало је, пак, књига поезије у данас доста богатој песничкој продукцији, које су већ у првом сусрету успеле да премосте препреке и пронађу пут до читалаца.

Таква је, сигурни смо у то, најновија књига стихова *Цртежи* Вука Милатовића, издата у оквиру едиције *Антеј* „Побједе“ из Титограда, где се објављује савремена црногорска поезија. Сврстане у седам циклуса 67 песама (да ли је број случајан?) јасно стављају до знања да је пред нама песник посебног сензибилитета, чија је песничка фактура доста херметички затворена, али истовремено и богато асоцијативно инспиративна. Заплусне нас очито свесно исклесана поетско-реторичка песничка слика, подвучена рефлексивност, али све то овој поетској речи даје један необичан и суптилан миље тражења исходишта и искрени позив на заједничко понирање у песничко искушење и авантуру.

Вук Милатовић се у овој књизи стихова исказао као песник који не само да носи изграђен, доста специфичан и самосвојни, рекли бисмо, аутентичан свет као несвакидашњи напор осмишљавања свакодневице, него и много више од тога. Он искрено, без намештене позе и еквилибристике верује дубоко и страствено у величанственост и трајност поетског чина, који није само и искључиво тражење животног одредишта и проходашта, него, условно речено, врста религијског култа. Упутио се, дакле, према истраживању апсурдности света и живота као изворишта и уточишта сваког субјекта, али само да све то премости, преброди, ослободи се и крене према универзуму и универзалности. Та стремљења ка новим и неистраженим просторима, голицијивост метафизичког разрешења и напрезање да се досегне *праизворност*, али и *будућност будућности* дају, чини се, песнику одговоре на егзистенцијална питања свакодневице. У ствари, као да му све то отвара неки једва видљиви и добро осигурани пут бежања од затвореног круга живљења, од маргиналног животног тока и једноличног откуцаја времена. Отуда и приметни песмизам, који као да доминира у овим песмама и чини се да песник куца страсно и непрекидно на врата која су, срећом, још затворена, али воде у *недођин* („Изгубљеност

некада може и да се одгоди/Вјешто извученом линијом цртача“ – Шагал: *Кућа мог дједе*).

Милатовић не може да одоли трагању за сопственим и нашим идентитеом у свету помереном, апсурдном, где су исходишта само ново увирање, претакање и ново повесмо саткано од старих спознајних нити. И чекање гада као да добија свој значај и чини се да песник ту и несвесно тражи свој опојни визионарски круг („Као да је чекање // Сврха свега што мора доћи // Прочишћено“ – *Трешња*). А онда самоћа уме да заведе, само тренутно пружи уточиште. „Да ли сам лажно ушао у самоћу“ (*Болничка слика*) пита се песник и као да се то чује крик и трептај док песник трага за променама да би сустигао оне праве, опште, *свевредеће* спознаје. И ту се опет не може назрети прави одговор, па је све само болна опсена, само варка, само *заведеност чула* („Умјетника је завјела усталасана // Површина промјене“ – *Кандински: У црном кругу*).

Кроз целу ову књигу као да се хладно, незаинтересовано дају, попут неких концентричних кругова, веома једностране, често и до перфекције дескриптивне мозаичке визуре предмета, који носе нешто и од универзалности. По некад се послушно и неки тонови, који укажу да се песник Милатовић у песничком изразу калио на модерном извору (М. Павловић и В. Попа), али је то његова богата песничка имагинација успешно прекрила и превазишла истанчаним језичким колоритом. Но, Милатовић је само на први поглед тако хладан и индиферентан, јер се испод тога, насупрот, открива као изузетно ангажован, животно заинтересован, некада чак и скоро нападан („Неко мора да одмотава // Чврсто везане чворове“ – *Несигурност*). Тако, на пример, у првом циклусу *Поглед одозго* песник је преко локалне топонимије тражио и често успешно освајао и кричи нове путеве у досезању универзалних истина, које се као и аксиоме не доказују. У томе му је много помогао асоцијативно изаткан и пословични исказ као посебан мозаички миље и веза прошлости, завичајне хармоније и традиције, али и историјских збивања („Небо је чистије послије муње“ – *Обод* или „Свак је на својој окућници бог“ – *Миџокосовићи*).

Не случајно по циклусу *Цртежи* и књига је насловљена. Већ у називу имамо доста симболичног, јер се ради о споју, слагању више порука, о присутној и видљивој асоцијативности. У овом циклусу је, пак, дошао до изражаја песников став да су му *слике* познатих уметника послужиле само као инспирација, као оквир да изрази своје виђење и уметности, посебно поезије, али и да укаже на његову мисаону одредницу да је универзум једино поље слободно и право за песничку истраживања. Ове слике су му, очито, пружиле прилику да неком јасном или прикривеном асоцијацијом подвуче своју позицију и настави авантуру страсног и заносног истраживања универзума и поетског чина. То је и прави пут изласка на светлост, на пут победе безнања и беспућа. У том смислу интересантан је и циклус *Покретна трака* где је, према нашем осећању, пронађен потребан *склад* између онога што представља песничка слика и онога што би био њен *одсјас*, који је песнику Милатовићу, јасно је, главни ослонац на његовом путу ка песничком проhodишту.

И када је требало показати обиље и богатство песничког исказа, његову експресивност и сликовитост песник се није нимало колебао. Његов песнички језик је метафорички згуснут, често параболично наменачен, а по некад и пословично компонован. Милатовић не робује речима, ни песничким сликама, не тражи по сваку цену нове спреге и због тога је песничка фактура у овој књизи доста препознатљива, али и хомогена и обогаћена често језичким колоритом завичајног одсјаја. Он се увек труди да језичка орнаментика буде истовремено и разноврсна, али и да се уклапа у дату композицију и, чини се, у томе доста успева, што његовим песмама даје посебну уметничку вредност.

